

Автор пише лише половину книги:
іншу половину пише читач
Джозеф Конрад

**СУЧАСНИЙ УРОК УКРАЇНСЬКОЇ
ЛІТЕРАТУРИ:
ЧИТАЦЬКОЦЕНТРИЧНИЙ
ПІДХІД**

*Підготувала
Л.О.Гапон, PhD,
методист ТКМЦНОІМ*

НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ РЕАЛІЗОВУЄМО

НАСКРІЗНІ ЛІНІЇ

НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ РЕАЛІЗОВУЄМО

ЗМІСТОВІ ЛІНІЇ

НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ФОРМУЄМО КЛЮЧОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ

- спілкування державною мовою
- спілкування іноземними мовами
- математична компетентність
- компетентності в природничих науках і технологіях
- інформаційно-цифрова компетентність
- уміння вчитися впродовж життя
- ініціативність і підприємливість
- соціальна та громадянська компетентності
- обізнаність та самовираження у сфері культури
- екологічна грамотність і здорове життя

ОСНОВНІ ТИПИ УРОКІВ У 5-11 КЛАСАХ

Наказ МОН України
№ 405 від 20.04.2018

Є.А. Пасічник

*Методика викладання української літератури в
середніх навчальних закладах. Київ, 2000.*
**Принцип класифікації – за характером основних
дидактичних завдань**

урок формування компетентностей

урок засвоєння нових знань і розвиток на їх
основі вмінь і навичок (Є.А. Пасічник)

урок розвитку компетентностей

урок творчої, мистецької діяльності учнів
(В.І.Токмань)

урок перевірки та/або оцінювання
досягнення компетентностей

урок контролю знань, умінь і навичок
(Є.А. Пасічник)

урок корекції основних
компетентностей

урок узагальнення і систематизації знань
(Є.А. Пасічник)

комбінований урок

ДОДАТКОВІ ТИПИ УРОКІВ У 5-11 КЛАСАХ

ЗЗСО II СТУПЕНЯ

- інтерактивні уроки (урок-«суд», урок – дискусійна група, урок з навчанням одних учнів іншими), інтегрований урок, проблемний урок, відеоурок ,екскурсія, віртуальна подорож , семінар, конференція, форум , спектакль, брифінг, квест тощо

ЗЗСО III СТУПЕНЯ

- екскурсії, віртуальні подорожі , уроки-семінари , конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки, (урок-«суд», урок- дискусійна група, урок з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемні уроки, відеоуроки, прес-конференції, ділові ігри тощо

Наказ МОН України № 405 від 20.04.2018

ЕТАПИ УРОКУ ЛІТЕРАТУРИ

- **мотиваційний** (*з'ясування чи забезпечення емоційної готовності, актуалізації суб'єктного досвіду, опорних знань*)
- **цілевизначення і планування**
- **опрацювання навчального матеріалу**
- **рефлексійно-оцінювальний** (*рефлексія, оцінювання результату, процесу діяльності та пов'язаних із нею емоцій і почуттів*)

МЕТОДИЧНИЙ АРСЕНАЛ

ЦИФРОВІ МЕТОДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ЧИТАЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ Й ПЕРЕВІРКИ РІВНЯ ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ	ЗАЛИШАЮТЬСЯ В АКТИВНОМУ ВЖИТКУ
<ul style="list-style-type: none">• перевернутий клас• робота з хмарними технологіями• створення буктрейлерів коміксів, постерів, буклетів, логотипів, комп'ютерних презентацій• моделювання індивідуальної навчальної програми	<ul style="list-style-type: none">• метод проектів,• портфоліо• ігрові• інтерактивні технології• дебати• програма «Читання і письмо для розвитку критичного мислення»	<ul style="list-style-type: none">• евристичний метод,• проблемно-пошуковий метод• дослідницький метод• лекція (вступна, настановна, біографічна, оглядова, підсумково-узагальнювальна)• бесіда (репродуктивна, евристична, актуалізаційна)• самостійна робота• різні види читання тощо

ЧИТАННЯ І ПИСЬМО ДЛЯ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ

The screenshot shows a web browser window with the following elements:

- Browser Tabs:** Includes 'Ісаєва Інтернет - yuzerphik@...', 'Фанфіки на уроках словесно...', 'Освітні технології', and 'Матеріали - Блог - Адміністра...'.
- Address Bar:** Shows the URL 'gapon.te.ua/maidan-molodykh/osvitni-tekhnologii'.
- Page Header:** 'Блог учителів української мови і літератури міста Тернополя'.
- Navigation Menu:** Includes 'ГОЛОВНА', 'РУБРИКА МЕТОДИСТА', 'СЛОВО ВЧИТЕЛЮ!', 'МЕТОДИЧНА СКАРЕНІЦЯ', 'ІНФОРМАЦІЙНА ПЛАТФОРМА', and 'МАЙДАН МОЛОДИХ' (which is expanded).
- Expanded Menu:** Lists categories like 'СУЧАСНИЙ УЧИТЕЛЬ', 'СУЧАСНИЙ УРОК', 'ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ', 'НА СТОРОЖІ СЛОВА', and 'ЦІКАВО ПРО ЦІКАВЕ'.
- Article Content:** A post titled 'ПЕРЕКЛАД ПУБЛІКАЦІЇ ПРОЕКТУ «ЧИТАННЯ І ПИСЬМО ДЛЯ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ»' dated 'Вівторок, 01 січня 2019 19:25'. It features an image of a child with sticks and a 'ПЕРЕКЛАД ПУБЛІКАЦІЇ ПРОЕКТУ «ЧИТАННЯ І ПИСЬМО ДЛЯ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ»' text.
- Right Sidebar:** A 'КАТЕГОРІЇ' section with a list of months and article counts: Вересень 2018 (11), Серпень 2018 (12), Липень 2018 (1), Червень 2018 (3), Травень 2018 (7), Квітень 2018 (70), Березень 2018 (26), and Лютий 2018 (23).
- Taskbar:** Shows icons for Windows, Internet Explorer, VLC, Firefox, Word, Chrome, and PowerPoint. The system tray includes 'Показати все', 'UK', and the date '10:23 29.01.2019'.

МЕТОДИЧНИЙ АРСЕНАЛ

- технологія особистісно зорієнтованого навчання літератури(А. Фасоля)
- технологія розвитку критичного мислення засобами читання й письма (І. Загашев, О. Пометун)
- технологія стратегіального підходу до читання (Н.Сметанникова),
- технологія акмеологічного читання (В. Бородіна)
- технологія задачного підходу (Г. Граник, Л. Концева)
- мультимедійні та інформаційно-комунікаційні технології (Г.Бійчук)
- проектні методики (Л. Чеховська та ін.)
- методи ситуативного моделювання
- ейдетичний метод
- метод дебатів
- прийоми інтерактивного навчання

НУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ АРСЕНАЛ

- синергетико-евристичне навчання (Л.Нежива)
- естетизація навчання (С.Жила)
- філософізація навчання (Ю.Бондаренко)
- компаративне навчання (А.Градовський)
- креативне навчання (О.Куцевол)
- технологічне навчання (А.Ситченко)
- психологізація навчання (В.Уліщенко)
- екзистенційно-діалогічне навчання (В.Токмань)
- структуральне навчання (В.Шуляр)

ЧИТАЦЬКОЦЕНТРИЧНА ПАРАДИГМА ВИВЧЕННЯ ЛІТЕРАТУРИ

- це концепція навчання, коли не художній текст, а сам читач, його рецепція художнього твору перебувають у центрі уваги на уроці

Д. Дроздовський

ЧИТАЦЬКОЦЕНТРИЧНИЙ УРОК ЛІТЕРАТУРИ

- це урок-мандрівка, урок пізнання іншого досвіду, розуміння іншої соціокультурної реальності, поведінки однолітків і не-однолітків
- на уроці літератури важливо допомогти дитині мандрувати текстом, аби узяти в ньому щось для себе, а також виявити своє ставлення з приводу певних моральних колізій, світогляду, позицій героїв

Д. Дроздовський

ЗАВДАННЯ ЧИТАЦЬКОЦЕНТРИЧНОГО УРОКУ

- пізнання себе і світу через читання
- отримання естетичної насолоди від зустрічі з мистецтвом
- вміння самотійно інтерпретувати, а значить перекладати літературні явища на мову власних вражень та понять

Д. Дроздовський

СТРАТЕГІЯ ЧИТАЦЬКОЦЕНТРИЧНОГО УРОКУ

- **#1: УРОК ЛІТЕРАТУРИ ЖИВИЙ**
- література дає можливість збагатити царину пізнавальних можливостей молодій людині, пропрацьовуючи в уяві певні життєві колізії або ж розвиваючи уяву як важливий чинник нестандартного розв'язання життєвих проблем

Д. Дроздовський

СТРАТЕГІЯ ЧИТАЦЬКОЦЕНТРИЧНОГО УРОКУ

- *#2: ЗАНУРЕННЯ У ТЕКСТ*
- читачам треба візуалізувати для себе той художній світ, у якому перебувають, сторінка за сторінкою, тоді сконструйовані художньою свідомістю герої перетворяться на реальних, із плоті і крові, які зможуть бути порадниками або подразниками для дитячого сприйняття

Д. Дроздовський

ВИДИ ЧИТАННЯ

- читання-сканування
- читання художнього твору (естетичне читання)
- **повільне читання – занурення у текст**
- критичне (аналітичне) читання

О.О.Ісаєва

СТРАТЕГІЯ ЧИТАЦЬКОЦЕНТРИЧНОГО УРОКУ

- *#3: УЧЕНЬ – СПІВАВТОР ЛІТЕРАТУРНИХ ТВОРІВ*
- учні повинні стати співавторами літературних творів, які вони будуть читати, своєрідними дописувачами текстів у своїх думках та в уяві

МИСТЕЦЬКІ ТРАНСФОРМАЦІЇ

- **КІНОТРАНСФОРМАЦІЇ** («Украдене щастя», «Катерина»)
- **ТЕАТРАЛЬНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ** («Енеїда», «Конотопська відьма»)
- **ЛІТЕРАТУРА АПРОПРІАЦІЇ** (фанфік, сиквел, мідквел, франшиз, приквел)

Д. Дроздовський

ФАНФІК

- **ФАНФІК** - це текст, у якому використано ідеї, сюжет або персонажі відомого мистецького твору, здебільшого літературного або кінематографічного

СИКВЕЛ, ФРАНШИЗ

- **СИКВЕЛ** – це фанфік, який продовжує сюжет іншого відомого художнього твору; нерідко сиквели мають однакову з основним твором назву, відрізняючись лише номером («Людина павук – 2»)
- **ФРАНШИЗ** - мистецька лінія з багатьох сиквелів («Гаррі Поттер»)

МІДКВЕЛ, ПРИКВЕЛ

- **МІДКВЕЛ** – це фанфік, який доповнює сюжет уже створеного твору; події у мідквелі відбуваються одночасно з тими, які описані у творі-джерелі
- **ПРИКВЕЛ** - це фанфік, який розповідає про події, які сталися до початку подій, отриманих у творі-каноні

ФАНФІК

Пропонуючи школярам попрацювати вдома над фанфіком, учителям потрібно:

- розповісти про фанфік як жанр масової літератури;
- ознайомити з одним-двома зразками таких творчих робіт, написаних за знайомим їм твором української або світової літератури
- пояснити, який творчий прийом вони можуть застосувати, почавши із найпростіших: лист герою твору або письменнику; зустріч і розмова із персонажем твору в наші дні; розповідь про те, що могло статися з героями твору через багато років тощо
- чітко визначити обсяг письмової роботи та термін її виконання

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ МЕДІАТЕКСТІВ

- анімаційні фільми
- кінофільми і телевізійні програми
- відеоролики, кліпи буктрейлери
- малюнок, графіка, фотографія на тему книги та читання
- рекламні постери
- матеріали веб-сайтів, присвячені літературним темам, зокрема сайти, на яких читачу надається можливість представити власні тексти

О.О.Ісаєва

СТВОРЕННЯ ВЛАСНИХ МЕДІАТЕКСТІВ

- підготовка (електронних, рукописних, друкованих) випусків шкільної газети, журналів та альманахів
- створення мультимедійних проєктів та окремих презентацій на літературну тему
- підготовка телевізійної передачі чи короткого відеофільму на літературні теми
- створення буктрейлерів та відеороликів
- підготовка фотографій, малюнків, колажів, афіш, рекламних постерів на літературні теми
- створення рекламних слоганів
- підготовка інтерактивних коментарів до твору
- створення віртуальних музеїв, присвячених книзі, читанню, літературним темам
- підготовка матеріалів на літературну тематику для веб-сайтів (персонального, шкільного, бібліотечного)
- ведення блогів (інтернет-щоденників) на літературні теми

О.О.Ісаєва

СУЧАСНИЙ УРОК – ЦЕ СУЧАСНИЙ УЧИТЕЛЬ

Учитель/Учителька може мати звання «старший учитель» або «учитель-методист». Це високо досвідчений/а учитель/учителька, який/а демонструє та активно підвищує свою власну фахову майстерність, а також виконує декілька додаткових ролей в галузі неперервної педагогічної освіти.

Старший учитель
Бере участь у програмах і проектах післядипломної освіти.
Бере участь у конкурсах фахової майстерності.
Розвиває уміння в галузі онлайн освіти.
Бере участь у діяльності вчительської спільноти за межами свого навчального закладу.
Підтримує кар'єру викладача-тренера та розвиває впевненість в цій ролі.
Модерує дистанційні (онлайн) курси.

Учитель-методист
Тренує та наставляє вчителів, допомагає їм у їхньому професійному розвитку.
Заохочує вчителів до рефлексії та оцінки власної діяльності.
Розробляє авторські програми та курси.
Залучений до проведення навчальних занять в інституті післядипломної освіти, та педагогічної практики на базі своїх шкіл.
Веде дослідження в галузі освіти вчителів та застосовує результати на практиці.
Здійснює освітні проекти.
Створює та керує освітніми мережами.
Веде семінари з фахового удосконалення.

Рамка безперервного професійного розвитку вчителів

© British Council Ukraine

© Міністерство освіти і науки України

МОТИВАТОР

